

ANGOL

Olykor eltűnődöm azon, hogy milyen a viszonyom a képpel, amit mások rólam alkotnak. Énemnek számos variációját tudom így elképzelni. Ezzel a gondolatokkal játszott el John M. COETZEE – a Nobel-díjas, dél-afrikai születésű író – a *Summertime* című regényében. Regényesített önéletrajz – ahogy a kiadó kategorizálja. Pedig ezzel a címkével csak alávetnek minket a narráció trükkjének. Egy riporter interjút készít néhány emberrel, szeretővel, barátokkal, akik ismerték az *immár elhunyt* Coetzee-t – tehát az író saját magát – azokból az évekből, amikor első regényeit írta. Természetesen az interjúk sosem készültek el, mindez csupán a narratíva része. Egyáltalán még abban sem lehetünk biztosak, hogy a karakterek valóban jelen voltak az író életében. De akkor az is kérdéses, hogy Coetzee valóban a fiatal Coetzee-e. Vajon a róla kialakult kép milyen kapcsolatban van a valósággal, és egyáltalán fontos ez? Ha véletlenül azt hinnénk, hogy a fiatal Coetzee a könyv főszereplője, akkor arcul csap az egyik interjúalany kijelentése: „Higgye el, én vagyok a főszereplő, John csak egy mellékszereplő.” De akkor kiről szól a regény, ha a főszereplő kiléte csupán nézőpont kérdése? Etikai kérdések, a fikció korlátai, a narráció manipulálhatósága. A „könyv fejsze lenne, mely léket vág a bennünk lévő fagyott tengeren”, vagy csupán „a halandóság elutasításának gesztusa”? A regény magáról a regényről, a regényírásról szól. Velejéig posztmodern. A riporter az egyik helyen folyamatos narrációvá formálja és dramatizálja az interjú szövegét. Azt a hatást akarja elérni, hogy a személyek, akikről szó van, saját maguk beszélnek, s nem pedig róluk mesélnek. Holott ez is csak egy trükk, mert a riporter a saját hangját kölcsönzi nekik. De miért fest Coetzee önmagáról ilyen nem túl hízelgő képet? Talán mert jobb, ha másokat megelőzve mondjuk ki a durva igazságokat magunkról? Ez a trükk egyfajta tudálékos arroganciára adna lehetőséget a kritikával szemben? Nekem mondd, én ne tudnám? „Képzeld el egy férfit, aki meztelenül táncol, de botlába van a tánchoz.” Ezt a szeretője nyilatkozta róla. Ha pedig eddig csodáltuk volna az író intellektusát, akkor kiderül, hogy az író túlféjlett mentális képességei az állati énjének rovására erősödtek meg, ezért hiányzott belőle mindenfajta szexuális jelenlét. Nem mellékesen az író vegetáriánus és az állatvédelem szószólója. Mintha mindenféle cukormáztól, mítosztól akarná megfosztani a róla alkotott képet. De pontosan ettől olyan érdekes a regény.

Maradjunk az amerikai kontinensen, és a nigériai születésű Uwem AKPAN novelláskötetével ismerkedjünk meg. Az előző regénnyel ellentétben a hagyományos narráció érzelmileg von be a történetbe. Olyan ritka empátiával ábrázolja a szereplőket, hogy úgy érzem, az én olvasói tevékenységem földeli le a kicsapódó érzelmi energiákat. Ezt azzal éri el AKPAN, hogy az Afrikában született gyermekek szenvedésének ad hangot. Két díjat is besöpört a kötetrel szeptember óta, melynek záró novellájában szerepel a könyv címadó idézete: *Say You're One of Them*. Ezt a tanácsot adja egy anya a 9 éves gyermekének: „Mondd, hogy közénk tartozol. De kinek? Bárkinek.” Ez a túlélés kulcsa a törzsi viszályokkal terhelt afrikai országokban. A nyelv, a stílus a gyermeki ártatlanságot idézi, de a felépítettség, az ismeretek csöpögtetése mesterien megalkotott. Sokkal nagyobb erővel robban fel a feszültség, mint amire hiányos ismereteim alapján számítottam. A tehetetlenség a történelem erőivel szemben, mely az amúgy is kiszolgáltatott gyermek prizmáján keresztül exponenciálisan felerősödik. A rettegés az állati létemig nyúl le; az ivadék minden áron való megóvásáról van szó. Ebből a világból fokozatosan kiszorulnak az emberi érzések. Ami emberi marad, az a rettenettel való jól kiszámított szembenézés és a borzalom tervezettségé.

Nehéz lenne elkerülni a rangos irodalmi díjak említését ebben a rovatban, de egy pillanatra nézzünk a kulisszák mögé. A brit Costa-díj minden évben egy-egy média-személyiséget választ a 11 zsűritag közé. Az idén viszont a megszokottnál több csillagporral szórták meg az eseményt. A színészek, modellek száma a zsűriben felülmúlta a szakemberek, írók számát. Január 5-én hirdették ki a győzteseket. A regény kategóriában Colm TOIBIN *Brooklyn* című regénye, az első regény kategóriában pedig Raphael SELBOURNE *Beauty* című regénye vitte el a pálmát. Hogy mennyire szimpatizáljak a szokatlanul összeválogatott zsűri véleményével, a lapzártá közelsége miatt nincs időm alaposabban megvizsgálni. De folyt. köv.

Persze ennek a kétes hírű díjgyártó iparágak nem ez a legcédább húzása. Csupán egy aprócska félreolvasás, és belesétáltunk abba a csapdába, amit egy internetes cég állított. Létrehozták a National Best Book-díjat, amelyet bárki megvásárolhat. A cég vállalja, hogy a már kiadott könyvet NBBA-díj győztese címkével ellátott, új borítóval ismét a piacra dobja. Ez a trükk valóban növeli az eladások számát. A tudatos rájátszás ellenére a koholt díjnak semmi köze a magas presztízsű National Book-díjhoz, melynek idén Colum McCANN *Let the Great World Spin* című regénye lett a győztese. A szeptember 11-ei terrortámadás után egy visszatérő tematikus minta rajzolódott ki az amerikai irodalomban, melynek fő motívuma a Világkereskedelmi Központ *ikertornyai*. Joseph O'NEILL *Netherland* című regénye, Lawrence WRIGHT *The Looming Tower* Pulitzer-díjat nyert tanulmánya is erre a témakörre fűződnek fel. A McCANN-regény nosztalgiaival idézi fel azt a jelenetet, mikor 1974-ben egy kötéláncos az ikertornyok közötti kifeszített huzalon egyszerre volt a „saját testén kívül és belül, belemerülve a levegőhöz tartozás élményébe.” A NY Times szerint a torony „számos metaforikus lehetőséget rejtő motívum ebben a sokszereplős történetben, amely a szeretet és a veszteség ikerproblémáival foglalkozik.”

(Márkus Krisztina)

„A Kikötői hírekben az a legjobb, hogy csöppet sem szentimentális”
(Cate Blanchett, a Kikötői hírek c. film szereplője)

„A Kikötői hírek arról szól, hogyan találunk közösségre az egyes emberek”
(Julianne Moore, a Kikötői hírek c. film női főszereplője)

FRANCIA

2009 novembere óta tudható, mely írók és mely művek nyerték el a különféle irodalmi díjakat Franciaországban. A leg-rangosabb elismerés, a Goncourt-díj Marie NDIAYE írónőnek (szenegáli apa és breton anya gyermekeként született 1967-ben) jutott *Trois femmes puissantes* (*Három erős nő*, Gallimard) című regényéért. Sokan azért nagyon elégedettek ezzel a döntéssel – és erre maga az írónő is utalt első nyilatkozatában –, mert 106 éves fennállása óta csupán kilenc női szerző nyerte el a Goncourt-díjat. Regénye – ahogyan erre a cím is utal – három küzdelmes női sorsot beszél el: mindhárman hősök a maguk módján, mindhárman egyaránt kötődnek a francia és afrikai földhöz.

Egy érdekesség, amelyről kevesebbet tudunk itthon: a Goncourt-díjnak 1988 óta létezik egy „kisöccse”, a Goncourt des Lycéens, 55 középiskola 1500 diákjának szavazata alapján odaítélt díj. Nagyon komolyan megszervezték, a Fnac és a Goncourt-akadémia által irányított hosszú procedúra során kerül ki a győztes a Goncourt-listáról. 2009-ben Jean-Michel GUENESSIA (Algírban született 1950-ben) *Le Club des incorrigibles optimistes* (*A javíthatatlan optimisták klubja*, Albin Michel) című regényére esett a diákszűri választása. A forgatókönyvíró szerzőnek ez az első regénye – terjedelmes, de méltatói szerint letehetetlen olvasmány. Michel Marini kiskamasz 1959-ben, imád olvasni, szenvedélyes fotós és csocsó-bajnok a Balto nevű bisztróban. Itt találkozik Tiborral, Imrével, Léoniddal, Sashával és a többiekkel, akik mindannyian a vasfüggönyön túlról menekültek Párizsba, odahagyva családjukat, szerelmüket és eszméiket. Természetesen Michel további életét a találkozásaik során kiderülő rettenetes titok változtatja meg. A nagyregény hiteles karakterekkel, szenvedélyes, össze-összekapcsolódó történetekkel, hol vidám, hol meghökkentő, hol tragikus hangvétellel rekonstruál egy korszakot, és leplezi le a kommunista rendszerek hipokrita voltát, egyúttal keserű krónikája a kamaszkornak.

A Goncourt-díj után másodikként jegyzett Renaudot-díj nyertese Frédéric BEIGBEDER *Un roman français* (*Egy francia regény*, amelyről megjelenésekor már hírt adott a KH: Műút 2009015).

A díjak özönében általában érdemes odafigyelni a Francia Akadémia által odaítélt Grand Prix du roman-ra, a „halhatatlanok” döntésére: a 64 éves Pierre MICHON *Les Onze* (*A Tizenegyek*, Verdier) című regénye lett a kiválasztott. A rövid, tömör írásairól ismert szerző mindössze 144 oldalon próbálja megragadni a művészet és a francia forradalom találkozásait és összeütközését: a történet kiindulópontja egy Louvre-ban kiállított hatalmas festmény leírása, amely a terror időszakában ábrázolja a Közjóléti Bizottság tizenegy tagját. A könyvet nem csupán a neves ítések értékelték nagyra, hanem az olvasóközönség is: megjelenésétől, áprilistól a díj odaítéléséig, október végéig negyvenezer példányt adtak el.

A francia könyvkiadás nagy eseménye az év eleji rentrée littéraire: 491 könyv jelenik meg január és február során. A táncos-koreográfus-novellista-regényíró, Claude PUJADE-RENAUD könyvét témája miatt nagy várakozás előzte meg: a *Les femmes du braconnier* (*Az orvvadász asszonyai*, Actes Sud) című regény Sylvia Plath tragikus sorsát beszéli el. A történet 1956-ban Cambridge-ben kezdődik, amikor az amerikai költőnő megismerkedik Ted Hughes költővel, és kezdetét veszi szenvedélyes szerelmük. Egy másik költőpáros, David és Assia sorsa keresztezi az övékét, Ted falja az életet és a nőket, Sylvia fokozatosan depresszióba zuhan és öngyilkos lesz. A regény párhuzamos beszámolók sora. Felváltva szólal meg az anya, a báty, a házmaster, a barát, az orvos, és az ő elbeszéléseiből, kommentárjaikból rakható össze a történet, amely arra a kérdésre keresi a választ: képes-e együtt élni két szuverén személyiség, adott esetben két költő.

Camille LAURENS-ról esett már szó a KH-ban, de nem írása, hanem egy plágium-botrány kapcsán (lásd Műút 2007003), amelynek következtében kiadót kényszerült váltani. Mostani könyve, a *Romance nerveuse* (*Ideges románc*, Gallimard) mintha saját életéről, közelmúltjáról szólna. A női főszereplő egy regényíró, aki botrányos körülmények között szakított kiadójával, és ezt követően minden önbizalmát elvesztette; a férfi főhős egy paparazzo, aki mindig szenzációra les, kalandokat keres. A fotós ismertségre vágyik, sikerre, és rábeszéli a nőt, hogy róla írjon egy regényt.

Egy ideje már különösen sokat beszélnek és írnak Camus-ról Franciaországban (megszületett a „camumania” fogalma is!). Az egyik ok, hogy Sarkozy államelnök úgy vélte, Camus lenne a legmegfelelőbb „nagy ember” arra, hogy az ő elnöksége idején elfoglalja méltó helyét a Panthéonban. A másik ok, hogy halálának immár ötven éve, és az évforduló kapcsán több mű is megjelenik tőle és róla. Így például minden bizonnyal az íróval foglalkozó kutatók alapműve lesz a *Dictionnaire Albert Camus* (*Camus-szótár*, Robert Laffont), amely egy nemzetközi tudós-csapat munkájaként Jean-Yves Guérin szerkesztésében jelent meg. Éppen a szótár-szerkesztő a mostani Camus-polémiában a Sarkozy-ötlet egyik ellenzője. Szerinte Camus-nek ott van a helye, ahol végakarata szerint kívánt nyugodni: Provence-ban, Luberon egy kis falucskájának temetőjében, Lourmarin-ben. (Klopper Ágnes)

Szinte el sem kezdődött még az új év, a Berliner Literaturkritik máris a kiadók 2010-re beharangozott könyveiből szemezget és a tavaszi katalógusok alapján bátran meri állítani, hogy az idei év könyvek szempontjából igen ígéretes. Az aktualitások közül Clemens MEYER *Gewalten* (a címben szereplő többesszámú főnév jelenthet erőszakot és hatalmi ágat is) című, a krízisre reagáló új regényére lennék kíváncsi, de az a NIETZSCHÉ-től CELAN-ig terjedő versantológia is megmengetné a szívem, amelynek címét (*Beständig ist das leicht Verletzliche*) egy Oscar Loerke-vers egyik sora adja.

Szintén az idén várható Christa WOLF új könyve, a *Stadt der Engel oder The Overcoat of Dr. Freud* (*Az angyalok városa, avagy The Overcoat of Dr. Freud*). A nyolcvanéves egykori NDK-s író most megjelenő könyvében olyan szerzők és művészek nyomába ered, akik a nemzeti szocializmus idején Kaliforniába emigráltak, és ott egyfajta „új Weimart” alapítottak a pálmák alatt. Az emigráns kolónia oszlopos tagjai közé tartozott Thomas Mann, Heinrich Mann, Leonhard Frank, Bertolt Brecht és Franz Werfel. Ehhez csatlakozik Dr. Freud kabátjának különös motívuma, amelyre egy amerikai barát segítségével lelt rá a szerző. Az angyalok városa természetesen Los Angeles. A 90-es években pár hónapig itt élt Wolf, az ekkor készült feljegyzései adják a mű keretét, így önéletrajzi elemek is megjelennek az írásban, és nemcsak erre a pár hónapra korlátozódnak. „Az emlékezés egészen a gyerekkorig nyúlik vissza. Németországi életem három különböző állam- és társadalmi formában anyagok egész tömkelegét hordja elem, amelyekből szeretnék valamit megőrizni.” Wolf személye, írói magatartásának megítélése a kilencvenes évek elején heves vitákat váltott ki. A deutsch-deutscher Literaturstreit idején többen is azt vélelmezték, személyes kiváltságainak megőrzése érdekében jelentette meg csupán 1990-ben, a keletkezés után bő tíz évvel a *Was bleibt* (*Mi marad*) című elbeszélését, amely egy a Stasi által nyíltan megfigyelt kelet-berlini író napját és főként belső vívódásait meséli el. Nem segítette Wolf helyzetét a fenti vitában, hogy ekkor hozta nyilvánosságra: 1959–1962 között a Stasi informális munkatársa volt – bár állítólag csupán három jelentést adott le, amelyekben semmiféle terhelő adat nem szerepelt a megfigyeltekről. Miután 1976-ban tevékenyen részt vett abban az aláírásgyűjtésben, amelyben tiltakoztak az ellen, hogy Wolf Biermann-t megfosszák állampolgárságától, az író 1969 óta tartó titkos megfigyelését immár nyíltan folytatta a Stasi. Bár nyilván ezek a ma már történelmi vonatkozások is érdekessé tehetik az új könyvet, elsősorban nem ezért ajánlom, hanem mert az 1983-ban megjelent *Kassandra* című elbeszélése, annak nyelve, a halálba menő, Trója és önnön sorsára visszatekintő látnok királylány látásmódja, az elbeszélés mitikussága és az abból áradó elemi nőiesség annyira lenyűgözött, hogy irodalmi vita vagy politikai álláspont és helytállás ide vagy oda, nagyon kíváncsi vagyok az új könyvre.

NÉMET

Szerencsére a kilencvenes években sem fordult mindenki Wolf ellen, többek között Günter GRASS is kiállt az írónő mellett, aki személyesen is megtapasztalhatta a Stasi működését. Miután 1961-ben kiállt Uwe Johnson mellett és nyílt levélben ítélte el a Berli fal megépítését, egészen 1989-ig volt a Stasi látókörében, ami anyagokat gyűjtött róla és a Gruppe 47 irodalmi csoportról, NDK-beli látogatásai pedig természetesen meg is figyelte őt. Idén tavasszal *Günter Grass im Visier – Die Stasi-Akte* (*A látókörben Günter Grass – A Stasi-akta*) címmel jelenteti meg a berlini Christoph Links Kiadó a Nobel-díjas író aktáit. A kerekén 300 oldalas dokumentációt Grass és számos kortárs kommentárjai egészítik ki.

Végül egy olyan könyvet is ajánlanék, amely néhány hónapja már kapható. Angelika OVERATH *Das Aquarium* című elbeszélése a 2006-os Bachmann-díj versenyén folytán nemcsak én figyeltem fel, hiszen a zsűri neki ítélte az Ernst Willner-díjat. Azóta vártuk a regényrészlet folytatását, amely most készült el és *Flughafenfische* (*Reptéri halak*) címen látott napvilágot a Luchterhand kiadó gondozásában. A kritikák alapján pedig úgy tűnik, be is váltotta a hozzá fűzött ígéreteket. A reptér meghatározhatatlan, szinte hely nélküli terében három ember sorsa, a folyton úton levő magazinfotós Eli, a világot szó szerint és képletesen is az általa gondozott 200 000 literes tengeri akváriumon keresztül szemlélő Tóbiás és a vezető beosztású biokémikus életútja keresztezi egymást illetve halad egy ideig egymás mellett. A könyv varázsát azonban nem annyira az élettörténetek, hanem sokkal inkább a szemlélődés észlelés- és érzékeléssűrítettsége adja. Vagy ahogyan a www.buecher.de ajánlója fogalmaz: „Overath olyan regényeket ír, amelyek az intimitás ríportjai. Ahol látszólag nem történik semmi, nyugtalanító és meghatározható belső tereket nyit meg.” A fenti oldalon egyébként bele is lehet olvasni a könyvbe, az FAZ és az SZ kritikája mellett természetesen az olvasói értékelések is megtekinthetők: http://www.buecher.de/shop/buecher/flughafenfische/overath-angelika/products_products/flughafenfische/25574346/.

(Paksy Tünde)

SPANYOL

Újfent díjakkal, díjakról szólva indíthatjuk az új esztendőt, egyik valóban megérdemelt, másik épp ellenkezőleg, botrányt kavar és aláassa saját hitelességét. A hispán világ legnagyobb irodalmi elismerését az elmúlt év decemberében a mexikói José Emilio PACHECO kapta, amelynek köszönhetően műveit újra kiadják és várhatóan még több nyelvre fordítják majd. A hetvenes évek szerzője nem ismeretlen nemzetközi szinten sem, majd minden műfajban alkotott, verset, regényt, novellát, esszét, publicisztikát írt, és emellett Tennessee Williamset, Samuel Beckettet, T. S. Eliotot is fordított. Elbeszélőként Juan José Arreola és Juan Rulfo hagyományának méltó folytatója, Carlos Fuentes egyenrangú kortársa. Szarkasztikus nyelvi leleményeivel, állandó (ön)reflexióival a modern társadalmi jelenségek és az emberi lét örök problémáit feszegeti, új formákkal, metafiktív megoldásokkal állandóan megkérdőjelezi mindent maga körül. Költőként pedig Octavio Paz nyomdokain a temporalitás problematikája foglalkoztatja leginkább, verseiben a pillanatnyi múltkonysága és az örökkévaló elérhetetlensége feszül egymásnak. Magyarul a *Harc a párduccal. Modern mexikói elbeszélések* (Nagyvilág, 2003) című kötetben találjuk egyik elbeszélését *Barbár ünnep* címmel, Scholz László fordításában.

Chilében a Gabriela Mistral-díjat a szintén Cervantes-díjas Gonzalo ROJAS vehette át néhány hete a chilei elnök aszszonytól. A kilencvenhárom éves, ámde lélekben örökké fiatal Rojas a szürrealista Mandrágora-csoport tagjaként indult, majd később baloldali társadalmi-politikai elkötelezettségét is nyilvánvalóvá tette az ún. aktív költészet gyakorlójaként, ahol minden hiperaktívan él, pezseg, nyüzsög. Majdnem hatvan kötete jelent meg, állandóan javítja, újraírja műveit, aminek következtében töröl minden kronológiát, szövegei folytonos mozgásban, szüntelen metamorfózisban mindig nyitva maradnak és az örök szimultaneitás letéteményesei.

A mérleg másik oldalán említhetjük azonban a nemzetközi hírű művész Fernando BOTERO nevét viselő képzőművészeti díjat, amelynek hitelét maga a névadó vona kétségbe. Az ironikus, eltúlzott alakjairól ismert kolumbiai festő és szobrász szerint a zsűri siralmas alkotásokat jutalmazott, aminek következtében azonnal fel is függesztették a díj további odaítélését.

Hogy a már befutott díjazottak mellett a fiatalabbakról is szölgünk, a párizsi Latin-Amerika Központban 2009-ben a Juan Rulfóról elnevezett spanyol nyelvű nemzetközi kispörzaversenyen Mariano PEREYRA ESTEBAN és Adolfo ARIZA NAVARRO nyertek. Az argentin Pereyra Estebant több mint 4700 novella közül emelték ki. *El metro llano* (Egyméteres síkfutás) című elbeszélésében egy életunt sportújságíró történetét meséli el, aki megfáradtsága ellenére újra részt vesz egy atlétikai bajnokságon, ahol azonban felborulnak a szabályok: a vesztes fog nyerni. Az eleinte egyszerű tréfaként induló verseny fékevesztett örületbe torkollik. A kisregény kategóriában több mint 500 mű közül a kolumbiai Ariza Navarro *Mañana, cuando encuentren mi cadáver* (Holnap, amint megtalálják a holttestemet) című írását ítélték a legjobbnak. Egy lebénult ember sorsát látatja, aki fásult cinizmussal szemléli a körülötte levőket, feleségét és anyját, akiktől teljes függőségben él. A fizikai korlátok, a haszontalanság tudata lelki fájdalmakat eredményeznek, olyan életet, amelynek a perspektíva nélküli országban egyedül az erőszak és a halál vethet véget.

Az évfordulók jegyében három új kötet bemutatójával méltón zárták a tavalyi Onetti-évet Montevideóban. Az uruguayi Juan Carlos ONETTI, a latin-amerikai új próza klasszikusa és szintén Cervantes-díjas szerző születésének századik évében számos előadás, konferencia, kiállítás után megjelent összes novelláinak gyűjteménye, amely eddig nem publikált darabokat is közread. Emellett Hugo Verani új Onetti-monográfiája és egy olyan antológia látott napvilágot, amelyben a szerzőket Onetti művei inspirálták (például *A megvalósult álom* [1951], vagy a *Juntacadáveres* [Hullagyűjtő, 1964]), mintegy jelezvén a szándékot, hogy érdemes a nemzedékek közötti határt eltörölni és a folytonosságot biztosítani. Onetti világát az irodalomtörténetek az egzisztencialista szerzők között tárgyalják, pesszimizmusa sodródó élelutakat reflektál, kiüresedett hősei a nagyvárosi magány, a sívár hétköznapok, a társadalom kudarcra ítélt számkivetettjei. A fiktív Santa María városa több művének is helyszíne, amely szükségszerűen determinálja a hősök és értékek széthullását, a végletekig nihilista alaptórust. A város mítoszát a *Rövid az élet* (1950) című regényben teremti meg és az Ezra Poundot idéző *Dejemos hablar el viento* (Hadd beszéljen a szél, 1979) címűben a település felégetésével és a főszereplő (ön)gyilkosságával zárja le végérvényesen. A sajátos elbeszélői hang, amely elsőre a spontán széttörézettség benyomását kelti, igazi kihívás az értő olvasó számára. Technikai megoldásai (fiktív rétegek sokszorozása, figurák állandó megkettőzése, játék térrel és idővel, önreflexív mechanizmusok) nagyon is tudatos megszerkesztettségről árulkodnak. Onetti művészete a legnagyobb prózaújtók sorába illeszkedik, Faulkner, Joyce, Kafka hatottak rá. Válogatott művei immár magyarul is olvashatók négy kötetben, az Európa Kiadó gondozásában.

(Menczel Gabriella)

